

Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Beden Eğitimi ve Spor Etkinliklerinde Değer Beklentilerine Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi

Ahmet DEVECİ¹

Mehtap YILDIZ²

¹ Sorumlu yazar, Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Hatay
E-mail: ahmetdeveci08@gmail.com

² Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi, Konya

Özet

Araştırmanın amacı, beden eğitimi öğretmenlerinin beden eğitimi ve spor etkinliklerinde değer beklentilerine yönelik görüşlerinin incelenmesidir. Araştırmada nitel araştırma desenlerinden görüşme yöntemi kullanılmıştır. Araştırma grubunu 2019-2020 Eğitim-Öğretim Yılında Hatay ilinde ortaokul ve lise kademesinde görev yapan olasılıksız örnekleme stratejilerinden biri olan amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemine göre seçilen 21 beden eğitimi öğretmeni (13 Erkek, 8 Kadın) oluşturmaktadır. Araştırma verileri, araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu yoluyla toplanmıştır. Araştırmada veriler içerik analizi yöntemi ile değerlendirilmiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre beden eğitimi öğretmenlerinin büyük bir kısmının kazanma ve kaybetme durumlarında öğrencilerinden sportif erdeme yönelik davranışlar sergilemelerini, diğer bir kısmının da öğrencilerinin her zaman kazanan tarafta olmalarını bekledikleri belirlenmiştir. Bunun dışında beden eğitimi öğretmenlerinin okullar ve iller arası gerçekleştirilen spor turnuvalarında manevi değerlerin daha önemli olduğuna, ayrıca hem maddi hem de manevi değerlerin ayrılmaz bir bütün olduğuna yönelik görüş bildirdikleri tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Beden eğitimi, spor, etkinlik, öğretmen, değer, değer eğitimi

Examining the Views of Physical Education Teachers on Value

Expectations in Physical Education and Sports Activities

Abstract

The purpose of the research was to examine the views of physical education teachers on value expectations in physical education and sports activities. The study was designed as a qualitative research and interview method was used in the research. The research group consisted of 21 physical education teachers (13 Male, 8 Female) who were selected according to the convenient sampling method in 2019-2020 Academic Year in Hatay province. Research data were collected through a semi-structured interview form developed by the researchers. In the research, the data were evaluated by content analysis method. According to the results of the research, it was determined that most of the physical education teachers expected their students to exhibit behaviors towards sportive virtue in cases of winning and losing, and some others expected their students to always be on the winning side. Besides, it was determined that physical education teachers stated that moral values were more important in sports tournaments held between schools and provinces, and that both material and moral values were an inseparable whole.

Keywords: Physical education, sports, activity, teacher, value, value education

SUMMARY

Introduction and Aim: Schwartz (1994) defined value as "the beliefs that make up the whole of the behaviors that groups have to choose at the end of the process by making efforts for the smooth functioning and survival of the groups." Individuals learn their beliefs about their values from other people around them and reflect these values to their behaviors. While parents are primarily responsible for the moral education of their children, school appears as an important institution that teaches social values, after the family. Values education at school takes place within the process of raising citizens. In this process, teachers consciously or unconsciously transfer values to their students (Coombs-Richardson & Tolson, 2005). From this point of view, the values held by students and teachers at different times in different countries have been the focus of scientific research (Capel et al., 2018). It is considered important by the society that students participating in physical education and sports activities exhibit positive or negative behaviors appropriate to their individual or cultural structure in social, moral and conscientious terms. Therefore, the importance of this study lies in the discovery and definition of the values that physical education teachers expect from their students in physical education and sports activities. In this context, it is thought that this study will be a guide for all stakeholders of education in order to organize the curriculum applied in physical education lessons by education policy practitioners more effectively. As a result, the aim of the research is to examine "Value Expectations of Physical Education Teachers in Physical Education and Sports Activities".

Method: Qualitative research method was used in this study. Qualitative research method tries to understand the reasons behind the behavior of individuals and the social reality; It is a non-quantitative research type in which qualitative data collection techniques such as interview and document analysis are used (Gürbüz & Şahin, 2018). In the research, phenomenology research design, which is one of the qualitative research designs, was used to determine the framework of the research. Phenomenology research focuses on how individuals perceive the phenomena they live and experience, what meanings they attribute to them, what they feel, how they describe them, and what meanings they share with other people (Patton, 2002). In this study, the opinions of physical education teachers were included in order to determine the appropriate behaviors that students gain in physical education lessons and various sports activities or that they should show in various situations. Therefore, this situation paved the way for the use of the interview method, which is one of the qualitative research methods. The interview method is a data collection method based on taking, recording and qualitatively analyzing the opinions of certain people or persons on the subject for the purpose of the research (Karasar, 2008; Kuş, 2003; Punch, 2005; Yıldırım & Şimşek, 2018). In study, purposive sampling method (Merriam, 2018), which is one of the non-probability sampling strategies used in qualitative research, and easily accessible sampling method, which is one of the purposeful sampling methods, have been used (Yıldırım & Şimşek, 2018). The research group consisted of 21 physical education teachers (13 Male, 8 Female) working as permanent staff in secondary and high schools in 2019-2020 academic year in Hatay province, selected according to the easily accessible sampling method. Nickname codes were given to the participants (as Ö1, Ö2, Ö3,..) who attended in the interview. The answers given by the participants to the open-ended questions in the interview form were read line by line and analyzed systematically with the content analysis method. The data set, which was turned into a written document, was given to two experts and the correlation between the results obtained from each was calculated. Reliability calculation of the data was calculated by

using the *Consensus theme / Consensus + Disagreement theme X 100* formula. According to the formula result, the consistency between the themes/codes should be 70% or more (Miles & Huberman, 1994).

As a result of the application of the formula, 34 of the 39 codes suggested by the experts were approved, and the harmony between the themes/codes was determined as $34/39 \times 100 = 87.17$. The 5 codes on which no consensus could be reached were combined with other appropriate codes. **Results:** According to the results of the research, it has been determined that most of the physical education teachers expect their students to exhibit behaviors towards sportive virtue in cases of winning and losing, and some others expect their students to always be on the winning side. Apart from this, it has been determined that physical education teachers have stated that moral values are more important in sports tournaments held between schools and provinces, and that both material and moral values are an inseparable whole. **Suggestions:** It is recommended that; Physical education teachers should teach students sports-related strategies and skills as well as behaviors towards sportive virtue and be positive role models in order to show the values expected from students, physical education teachers should not scold students and instill the philosophy that losing is a fact of life, so that students do not lose their self-confidence, especially in cases of loss in physical education and sports activities, the Ministry of National Education put this issue on the agenda in order to meet the financial expenses, which are among the biggest obstacles to participation in physical education and sports activities.

1. GİRİŞ

Schwartz (1994) değeri; grupların sorunsuz işleyişi ve hayatta kalması için, amaçladıkları ve bu amaçlar için çaba sarf ederek, sürecin sonunda seçim yapmak zorunda oldukları davranışların bütününe oluşturan inançlar olarak tanımlamaktadır. Başka bir anlamda değer, bireyin ihtiyaçları ile toplumsal yaşamın taleplerini uzlaştıran içselleştirilmiş standartlardır (Parashar, Dhar ve Dhar, 2004). En genel tanımıyla ise değer, bireyleri neyin iyi ya da neyin kötü olduğu konusunda yönlendiren bir seçim ve bireylerin çevre ile etkileşimini sağlayan geçmişten süre gelen birikimlerdir (Veugelers ve Vedder, 2003).

Bireyler değerlerine ilişkin inançlarını çevrelerindeki diğer bireylerden öğrenir ve bu değerleri davranışlarına yansıtırlar. Ailenin ardından okullar toplumsal değerleri öğreten önemli bir kurumlardır. Okulda değerler eğitimi sürecinde öğretmenler bilinçli ya da bilinçsiz olarak değerleri öğrencilerine aktarırlar (Coombs-Richardson ve Tolson, 2005). Buradan hareketle farklı ülkelerde, farklı zamanlarda öğrenci ve öğretmenler tarafından sahip olunan değerler, bilimsel araştırmaların odak noktası olmuştur (Capel, Padaruth ve Ramkurrun, 2018). Ancak bu konuda çeşitli sosyal ve ahlaki değer araştırmaları yapılmasına rağmen değer kavramı üzerinde hala tam olarak fikir birliği sağlanamamıştır (Yıldız ve Güven, 2013). Buraya kadar yapılan açıklamalardan yola çıkarak değer kavramının, birey ve toplum yaşamına ilgi gösteren çeşitli disiplinlerin dikkatini çektiği, ayrıca değerlerin bireylerin toplumla bütünleşmesine olanak sağladığı görülebilir.

Değerler açısından spor; davranışları adil, yasal, gerekli, izin verilen ve teşvik edilen şeklinde sınıflandırmaktadır. İnsanlarda ahlak eğitiminin çok önemli bir aracı olan spor, toplum tarafından kabul gören evrensel değerlerin öğrenilmesini sağlamaktadır (Simon, 2003). Spor insanlara sağlık, yenilenme, sosyal katılım, sosyal kontrol, istihdam, vatan ve millet sevgisi (Devine ve Telfer, 2016),

ahlaki karakter, özsaygı, takım arkadaşlığı, etik (Păunescu, Gagea, Păunescu ve Pițigoi, 2013), kurallara uyma, disiplin, özgüven, iş birliği, hoşgörü, adalet, sportmenlik, sabır (Kirschenbaum, 1995), saygı, yardımlaşma, dostluk, cesaret, temizlik (Öztürk Kuter ve Kuter, 2012) gibi değerleri öğretebilmektedir. Genel olarak çoğu ülkenin özellikle örgün eğitim müfredatlarında bulunan beden eğitimi ve spor derslerinin sağlıklı bir yaşam tarzına da öncülük ettiği de literatürde açıkça görülmektedir. Beden eğitimi ve spor dersi, doğası gereği çok işlevli bir yapıya sahiptir. Bu bağlamda beden eğitimi ve spor dersi bireyin ahlaki ve ruhsal niteliklerinin oluşmasını, psikomotor gelişiminin desteklenmesini, yararlı sosyal ve mesleki faaliyetlerin organizasyonunu sağlayarak hastalıkların önlenmesine ve çeşitli rahatsızlıkların rehabilite edilmesine olanak sağlar (Prysiazhniuk, Tolubko, Oleniev, Parczewskyy, Prontenko, Grihan ve Griha, 2018). Svendsen (2014) beden eğitimi derslerinin sağlıklı yakından ilişkisinin olduğunu vurgulamış, beden eğitimi öğretmenlerinin de bu ilişkinin gelişmesinde merkezi bir rol oynadığını ifade etmiştir. Bununla birlikte, beden eğitimi dersleri; öğrencilerin sadece formda kalmalarına, motor becerilerini ve kas gücünü geliştirmelerine yardımcı olmakla kalmaz, aynı zamanda sportmenlik, takım çalışması, dürüstlük, en iyi kişisel performans için çabalama, öz saygı, grup katılımı gibi birçok değer de gelişimine katkı sağlar. Dolayısıyla beden eğitimi derslerinin, öğrencilerde hem bireysel hem de toplumsal değerleri teşvik etmek ve geliştirmek için önemli bir yere sahip olduğu söylenebilir.

Günümüzde ebeveynler ve öğrenciler beden eğitimi derslerinin sunduğu geniş değerler yelpazesine ikna olduklarından beden eğitimine yönelik tutumları olumlu yönde değişmiştir (Solmon ve Ashy, 1995). Her bireyin farklı önem derecelerine sahip sayısız değeri vardır (Bardi ve Schwartz, 2003). Toplum içinde yetişen insanlar ve aldıkları eğitim onların değer tercihlerini etkiler. Bu değerler, insan hayatını derinden etkileyerek davranış ve olayların değerlendirilmesine rehberlik eder (Schwartz ve Bilsky, 1987). Dolayısıyla toplumsal değerlerin eğitim yoluyla gelecek nesillere aktarıldığı, değer aktarımında eğitim kurumlarının ve eğitimcilerin önemli bir rol oynadığı söylenebilir (Altun, 2003).

Beden eğitimi ve spor etkinliklerine katılan öğrencilerin toplumsal, ahlaki ve vicdani anlamda bireysel ya da kültürel yapıya uygun olumlu ya da olumsuz davranışları sergilemeleri toplum tarafından önemli görülmektedir. Dolayısıyla bu çalışmanın önemi, beden eğitimi öğretmenlerinin beden eğitimi ve spor etkinliklerinde öğrencilerinden göstermelerini bekledikleri değerlerin keşfedilmesi ve tanımlanmasında yatmaktadır. Bu bağlamda bu çalışmanın, eğitim politikası uygulayıcıları tarafından beden eğitimi derslerinde uygulanan müfredatı daha etkin bir şekilde düzenlemek konusunda eğitimin tüm paydaşları için yol gösterici olacağı düşünülmektedir. Sonuç olarak araştırmanın amacı: "Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Beden Eğitimi ve Spor Etkinliklerinde Değer Beklentileri"nin incelenmesidir.

2. MATERYAL METOT

2.1 Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma yöntemi, bireylerin davranışlarının arkasında yatan nedenlerin ve sosyal gerçekliğin anlaşılmasına çalışıldığı nicel olmayan bir araştırma türüdür (Gürbüz ve Şahin, 2018). Bu yöntemde mevcut sonuçlar genellenemez, fakat bu sonuçlar konu ilgili olarak bir bakış açısı sağlar (Yıldırım ve Şimşek, 2018).

Araştırmada çalışmanın çerçevesini belirlemek için nitel araştırma desenlerinden biri olan olgubilim (fenomenoloji) araştırma deseni kullanılmıştır. Fenomenoloji araştırmaları bireylerin yaşadıkları ve deneyimledikleri olguları nasıl algıladıkları, onlara hangi anlamlar yükledikleri, ne hissettikleri, nasıl tanımladıkları ve diğer kişiler ile bunları hangi anlam yüklemeleri ile paylaştıkları üzerine odaklanmaktadır (Patton, 2002).

Bu araştırmada beden eğitimi dersleri ve çeşitli sportif etkinliklerde öğrencilerin çeşitli durumlar karşısında göstermeleri gereken uygun davranışların ne olduğunun belirlenmesi amacıyla, beden eğitimi öğretmenlerinin görüşlerine yer verilmesi, nitel araştırma yöntemlerinden biri olan görüşme yönteminin kullanılmasına zemin hazırlamıştır. Görüşme yöntemi, araştırmanın amacına yönelik olarak belirli kişi ya da kişilerin konuyla ilgili görüşlerini alınmasına, kaydedilmesine ve nitel olarak analiz edilmesine dayalı bir veri toplama yöntemidir (Karasar, 2008; Kuş, 2003; Punch, 2005; Yıldırım ve Şimşek, 2018).

Araştırmada veriler yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi ile toplanmıştır. Bu yöntem farklı araştırma durumlarına uyarlanabilecek esnekliğe sahiptir (Punch, 2005). Yani yarı yapılandırılmış görüşmede araştırmacının bazen katılımcılara soru sorarken belirlenen soruların dışına çıkarak özel konulara değinmesine izin verilmektedir (Berg ve Lune, 2019).

2.2 Araştırma Grubu

Araştırmada nitel araştırmalarda kullanılan olasılıksız örnekleme stratejilerinden biri olan amaçlı örnekleme yöntemlerinden (Merriam, 2018) kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi kullanılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2018).

Dolayısıyla araştırma grubunu kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemine göre seçilen 2019-2020 Eğitim-Öğretim Yılında Hatay ilinde ortaokul ve liselerde görev yapan 21 beden eğitimi öğretmeni (13 Erkek, 8 Kadın) oluşturmuştur. Görüşmeye katılan katılımcılara (Ö1, Ö2, Ö3, ... şeklinde) takma isim kodları verilmiştir.

Tablo 1. Araştırma grubunun, katılımcı kodlarına, cinsiyetlerine, yaşlarına, mesleki görev sürelerine, öğrenim durumlarına ve görüşme tarihlerine ilişkin verilerin dağılımı

Katılımcı Kodu	Cinsiyet	Yaş	Mesleki Görev Süresi	Öğrenim Durumu	Görüşme Tarihi
Ö1	Kadın	28	3	Yüksek Lisans	02.04.2019
Ö2	Kadın	31	5	Lisans	03.04.2019
Ö3	Erkek	28	2	Lisans	03.04.2019
Ö4	Kadın	40	11	Lisans	04.04.2019
Ö5	Erkek	35	9	Lisans	04.04.2019
Ö6	Kadın	27	2	Yüksek Lisans	04.04.2019
Ö7	Erkek	30	3	Lisans	08.04.2019
Ö8	Erkek	29	1	Lisans	09.04.2019
Ö9	Erkek	26	2	Lisans	09.04.2019

Tablo 1. Araştırma grubunun, katılımcı kodlarına, cinsiyetlerine, yaşlarına, mesleki görev sürelerine, öğrenim durumlarına ve görüşme tarihlerine ilişkin verilerin dağılımı (devam)

Ö10	Erkek	31	7	Lisans	11.04.2019
Ö11	Erkek	32	4	Yüksek Lisans	11.04.2019
Ö12	Erkek	42	14	Lisans	12.04.2019
Ö13	Kadın	41	12	Lisans	12.04.2019
Ö14	Erkek	34	4	Lisans	15.04.2019
Ö15	Kadın	30	4	Lisans	16.04.2019
Ö16	Erkek	37	11	Lisans	17.04.2019
Ö17	Kadın	30	3	Yüksek Lisans	18.04.2019
Ö18	Erkek	41	15	Lisans	19.04.2019
Ö19	Erkek	33	8	Lisans	19.04.2019
Ö20	Kadın	32	4	Yüksek Lisans	26.04.2019
Ö21	Erkek	25	1	Lisans	29.04.2019

Tablo 1'de görülebileceği üzere araştırmaya cinsiyet bakımından; 8'i kadın, 13'ü erkek 21 beden eğitimi öğretmeninin katıldığı, katılımcıların yaş bakımından; 25 ile 42 yaş aralığında oldukları, katılımcıların mesleki görev sürelerinin 1 ile 15 yıl arasında değiştiği, katılımcıların öğrenim durumu bakımından; 5 katılımcının yüksek lisans 16 katılımcının lisans mezunu oldukları, son olarak görüşmelerin 2019 yılının Nisan ayında farklı günlerde gerçekleştiği görülmektedir.

2.3 Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından oluşturulan yarı yapılandırılmış bir görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formunun yapılandırılması sürecinde araştırmanın konusu ile ilgili literatür taraması yapılmış, ilgili araştırmalar incelenmiş ve üç konu alanı uzmanı tarafından belirlenen sorular onaylandıktan sonra sorular oluşturulmuştur. Formun pilot uygulaması 3 beden eğitimi öğretmeni ile gerçekleştirilmiş, konu alanı uzmanlarının ve araştırmacıların soruları yeniden değerlendirmesi sonucu son haline getirilmiştir. Görüşme formunun birinci bölümünde beden eğitimi öğretmenlerinin cinsiyet, yaş, mesleki görev süresi ve öğrenim durumuna ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Görüşme formunun ikinci bölümünde ise, beden eğitimi öğretmenlerinin beden eğitimi ve spor etkinliklerinde öğrencilerinden göstermelerini bekledikleri değerlere ilişkin görüşlerini tespit etmek amaçlanmıştır. Hazırlanan görüşme formunda iki açık uçlu soru yer almaktadır. Araştırmada katılımcılara yöneltilen görüşme soruları şu şekildedir:

1. Beden eğitimi derslerinde ve spor müsabakalarında öğrencilerinizden kazanma veya kaybetme durumunda ne tür davranışlar sergilenmesini beklemektesiniz?
2. Okullar ve iller arası spor turnuvalarında maddi değerlerin mi / manevi değerlerin mi daha önemli görüldüğü ile ilgili neler söylemek istersiniz?

Yarı yapılandırılmış bir görüşme formu, soruların sorulduğu şekilde ve sırada esnekliğe izin verirken, tüm katılımcılara aynı genel soruların sorulmasını sağlamıştır (Shank, 2006). Bu sayede açık uçlu görüşme soruları, katılımcılara anlayışlarını, algılarını ve deneyimlerini ifade etme biçimi sağlamıştır (Roulston, 2010).

2.4 Verilerin Toplanması

Araştırma verileri 2019 yılı Nisan ayları ayında, beden eğitimi öğretmenlerinden izin ve randevu alınarak, okul saatlerindeki öğle aralarında ve boş derslerinde ayrıca okul dışı kafe ortamlarında bireysel olarak yapılan görüşmelerle toplanmıştır. Her görüşme başlamadan önce katılımcılar çalışmanın amacı ve prosedürleri hakkında bilgilendirilmiştir. Görüşme sırasında katılımcıların yaşam deneyimlerini araştırmacı ile paylaşma konusunda kendilerini rahat hissetmeleri için rahat bir görüşme ortamı yaratılmıştır (Roulston, 2010). Yüz yüze görüşme oturumları muhabbet tarzında başlamıştır. Bu yaklaşım, ilişki kurmaya ve katılımcıyı görüşme ortamında rahatlatmaya yardımcı olması açısından kullanılmıştır (Teddlie ve Tashakkori, 2009). Katılımcılar ile gerçekleştirilen her bir görüşme yaklaşık 20 ile 30 dakika arasında sürmüştür. Görüşmeler, katılımcıların rızaları alınarak ses kayıt özelliği bulunan bir cep telefonu ile kayıt altına alınmıştır. Daha sonra her bir katılımcının görüşleri Word formatında bilgisayar ortamına aktarılmış, yazılı doküman haline getirilmiş ve toplamda 44 sayfalık ham veriye ulaşılmıştır.

2.5 Verilerin Analizi

Görüşmeye katılan beden eğitimi öğretmenlerine (13 Erkek, 8 Kadın) kişisel bilgilerinin gizli kalması bakımından farklı takma isimler verilmiştir. Katılımcıların görüşme formundaki açık uçlu sorulara verdikleri cevaplar satır satır okunarak sistematik bir biçimde içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. İçerik analizinde, analize hangi verilerin dahil edileceği, neyin analiz edileceği, analiz basamakları ve kodlama tablolarının nasıl etkili bir şekilde kullanılacağı süreçlerine dikkat edilmektedir (Berg ve Lune, 2019).

Nitel veri analizinde ham verilerin içeriklerini keşfetmek ve bu verileri çözümlmek için, kodlama işlemi yapılması gereken ilk ve en önemli işlerin başında gelmektedir (Punch, 2005). Araştırmacılar, sordukları sorulara katılımcılar tarafından verilen cevapları bir doküman haline getirip, katılımcıların araştırmanın konusuna ilişkin temel düşünce eğilimlerini çözümlmek durumundadırlar. Dolayısıyla nitel veri analizinde gerçekleştirilen bu çözüm işlemine kodlama adı verilmektedir (Glesne, 2013). Kodlama işleminin en önemli aşaması, temaların belirlenerek açıkça tanımlanmasıdır. Temalar yorumlanırken temaların araştırmacıdan araştırmacıya değişmemesi, nesnellüğün bir şartı olan güvenilirliği sağlamaktadır. Görüşme dokümanları tek bir zamanda farklı uzmanlara verilerek elde edilen sonuçlar arasındaki korelasyon hesaplanmalıdır (Miles ve Huberman, 1994). Buradan hareketle görüşme dokümanları iki araştırmacı ve bir uzman tarafından incelenmiş kodlar arasındaki korelasyon hesaplanmıştır.

Verilerin güvenilirlik hesaplaması *Görüş birliği sağlanan tema / Görüş birliği + Görüş ayrılığı sağlanan tema X 100* formülü yoluyla hesaplanmıştır. Formül sonucuna göre temalar/kodlar arasındaki uyumun % 70 ve üzerinde olması gerekmektedir (Miles ve Huberman, 1994). Formülün uygulanması sonucunda, uzmanların önerdiği 39 koddan 34'ü onaylanmış, temalar/kodlar arasındaki uyum $34/39 \times 100 = 87.17$ olarak tespit edilmiştir. Üzerinde görüş birliği sağlanamayan 5 kod, uygun görülen diğer kodlara eklenmiştir.

2.6 Araştırmanın Geçerlik ve Güvenirliği

Nitel araştırmalarda geçerlik ve güvenirlilik amacıyla “iç geçerlilik” yerine “inandırıcılık”, “dış geçerlilik” yerine “aktarılabirlik”, “içgüvenirlik” yerine “tutarlılık” ve “dış güvenirlilik” yerine “teyit edilebilirlik” kullanılabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2013; Creswell, 2018; Merriam, 2018). Bir araştırmada geçerlik ve güvenirlilik; o çalışmanın bilimselliğini, inandırıcılığını, ölçülebilirliğini, genellenabilirliğini ve tekrarlanabilirliğini ortaya koyması bakımından önemli kavramlardır (Kılınc, 2018). Bu bağlamda bu araştırmanın geçerlik ve güvenirliliğini sağlamak amacıyla inandırıcılık, uzun süreli etkileşim, derinlik odaklı veri toplama, uzman incelemesi, katılımcı teyidi, teyit edilebilirlik, aktarılabirlik, tutarlılık stratejilerinden yararlanılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2018).

3. BULGULAR

Bu bölümde, çalışma grubuna ilişkin tema ve kodlar yüzde ve frekans dağılımlarıyla açıklanmış, temalar ile ilgili katılımcılardan alınan doğrudan alıntılara yer verilmiştir.

Tablo 2. Beden eğitimi öğretmenlerinin beden eğitimi derslerinde ve spor müsabakalarında öğrencilerinden kazanma veya kaybetme durumunda ne tür davranışlar beklediğine yönelik düşüncelerine ilişkin bulgular

Tema	Kod	Katılımcılar	F	%	Örnek İfadeler
Sportif Erdem	Rakibe Saygı	Ö2,Ö3,Ö7,Ö8, Ö9,Ö14,Ö16,Ö19	8	32	...Kaybetse de kazansa da rakibine saygıyı hiçbir zaman ikinci plana atmamalıdır (Ö2)...
	Tokalaşma ve Tebrik Etme	Ö3,Ö5,Ö7,Ö12, Ö14,Ö15,Ö18	7	28	...Öğrencilerimden kazanma ya da kaybetme durumlarında dostluk havasının oluşması için rakiple tokalaşıp onları takdir etmelerini beklerim (Ö5)...
	Centilmenlik	Ö11,Ö17,Ö19	3	12	...Her ne durumda olursa olsun centilmenliği elden bırakmamaları yerinde olur tabii ki (Ö19)...
	Kin Beslememe	Ö14,Ö19	2	8	...Kaybederse rakibine karşı kin gütmemeli (Ö14)...
	Ahlaklı Olma	Ö11,Ö13	2	8	...Ahlak gibi değerlere sahip olmalarını ve buna uygun tavırlar sergilemesini beklerim (Ö13)...
	Sözlü Sataşmaya Girmeme	Ö19	1	4	...Seyirci ile münakaşaya girmeyiniz, hakem ile sözlü sataşmada aşırı tepki göstermeyiniz, diye defalarca söylüyoruz dolayısıyla bu davranışları sergilemelerini bekliyoruz öğrencilerimizden (Ö19)...
	Hoşgörü	Ö11	1	4	...Hoşgörülü davranmalarını beklerim (Ö11)...
	Rakibi Küçümsememe	Ö16	1	4	...Rakibi küçümsememelerini (Ö16)...
	Toplam			25	100

Tablo 2. Beden eğitimi öğretmenlerinin beden eğitimi derslerinde ve spor müsabakalarında öğrencilerinden kazanma veya kaybetme durumunda ne tür davranışlar beklediğine yönelik düşüncelerine ilişkin bulgular (devam)

	Kazanmanın ve Kaybetmenin Doğal Bir Durum Olması	Ö1,Ö4,Ö5,Ö6,Ö8,Ö12,Ö16,Ö19	8	61.53	Genel olarak bu soruya verilecek cevap elbette ki kazanma ve kaybetmenin de sporun bir sonucu olduğu ve bu durumun öğrenci tarafından algılanması gerektirir... Öğrencilerimden beklentim kazanma ve kaybetmenin oyunun doğal bir sonucu olduğunun farkına vararak durumu içselleştirmeleri yönünde olacaktır (Ö4)...
Kabullenme	Kaybetmenin Uzun Vadede Kazanç Sağlaması	Ö3,Ö9,Ö12,Ö13	4	30.76	...Kaybetmenin geçici olarak kayıp olarak görüldüğünü lakin uzun vadede kaybetmenin de kazanmak olduğu düşüncesinin öğrencilerim tarafından algılanmasını beklerim ve bunu onlara aşılama çalışırım (Ö3)...
	Olumsuz Davranışların Sporun Sonuçlarından Olması	Ö4	1	7.69	...Ancak unutulmamalıdır ki sporun kendisinin de hırçın bir doğası vardır. Sporcu için kazanmak en büyük motivasyon kaynağıdır. Bu nedenle kazanma ve kaybetme durumunda öğrenci hırçınlaşır ve agresifleşir. Sonuç olarak kaybedenin yaşayacağı hayal kırıklığı ile yapacağı bazı olumsuz davranışlarda, kazananın göstereceği abartılı hareketlerde maalesef bu sporun sonucudur (Ö4)...
		Toplam	13	100	
	Optimum Duygu – Davranış Durumu	Ö1,Ö4,Ö7,Ö8,Ö12,Ö19	6	66.66	Bizler kazanma durumunda öğrencinin sevincini kararında yaşamasını bekleriz (Ö1)...
Duygu ve Davranışın Kontrolü	Davranışın Oluşumunda Rakibin Tepkilerinin Önemli Olması	Ö3,Ö19	2	22.22	...Rakip takımın bize davranışları bizim onlara davranış şeklimizi belirleyen en önemli unsurdur (Ö3)...
	Verilebilecek Zararlardan Kaçınılması	Ö4	1	11.11	...Kendisine ve çevresine zarar vermemesi kaydı ile bazı davranışlar anlayışla karşılanabilir (Ö4)...
		Toplam	9	100	

Tablo 2. Beden eğitimi öğretmenlerinin beden eğitimi derslerinde ve spor müsabakalarında öğrencilerinden kazanma veya kaybetme durumunda ne tür davranışlar beklediğine yönelik düşüncelerine ilişkin bulgular (devam)

Beklenti	Her Daim Kazanan Taraf Olunması	Ö3,Ö6,Ö10, Ö14,Ö19	5	55.55	...Öncelikle kendimde olan bir özelliktir kaybetmeyi sevmeme duygusu. Öğrencilerimde de bunu görmek isterim. Kazanan taraf olmalarını elbette isterim. Eğer bir iş yapılıyorsa, emek veriliyorsa hakkı verilerek yapılmalı ve başarıya ulaşılmalıdır. Kazanmak için sonuna kadar savaşmalıdır (Ö14)...
	Özeleştirisi	Ö3,Ö5, Ö10,Ö14	4	44.44	Kaybetmemiz halinde öğrencilerimin öz eleştirisi yapmalarını beklerim (Ö3)...
Toplam			9	100	
Eğitimci Rol	Rehberlik Etme	Ö1,Ö11,Ö12	3	60	...Bu kavramlar derslerine girdiğim o yaş gruplarındaki çocuklar/gençler için oldukça zordur. Müsabaka bir bakıma bitiş düdüğüyle bitmiyor. Öğrenci bunu zihninde bir süre daha yaşıyor. Dolayısıyla beklediğim olumlu davranışların yerleşmesi kolay değildir ama müsabaka sonrası öğretmenin kontrolünde bir rehberlik/destek ile beklenen kazanımlar zamanla oturtulabilir (Ö1)...
	Model Olma	Ö4,Ö18	2	40	...En önemli şey ise kesinlikle öğretmen davranış ve tutumudur. Öğrenci her zaman öğretmenini taklit eder. Bu nedenle öğretmen kazanma ve kaybetme durumlarında mutlaka davranışlarına dikkat etmeli. O an, kendini örnek alan öğrenciler tarafından dikkatle izlendiğinin farkına varmalıdır. Unutulmamalıdır ki davranışların çoğu taklit yoluyla öğrenilir (Ö4)...
Toplam			5	100	

Tablo 2 incelendiğinde beden eğitimi öğretmenlerinin beden eğitimi derslerinde ve spor müsabakalarında öğrencilerinden kazanma veya kaybetme durumunda ne tür davranışlar beklediğine yönelik görüşlerinin “Sportif Erdem (f25)”, “Kabullenme (f13)”, “Duygu ve Davranışın Kontrolü (f9)”, “Beklenti (f9)” ve “Eğitimci Rol (f5)” temaları altında toplandığı, “Sportif Erdem” temasının sırasıyla; “Rakibe Saygı (f8)%32”, “Tokalaşma ve Tebrik Etme (f7)%28”, “Centilmenlik (f3)%12”, “Kin Beslememe (f2)%8”, “Ahlaklı Olma (f2)%8”, “Sözlü Sataşmaya Girmeme (f1)%4”, “Hoşgörü (f1)%4” ve “Rakibi Küçümsememe (f1)%4”, “Kabullenme” temasının sırasıyla; “Kazanmanın ve Kaybetmenin Doğal Bir Durum Olması (f8)%61.53”, “Kaybetmenin Uzun Vadede Kazanç Sağlaması (f4)%30.76” ve “Olumsuz Davranışların Sporun Sonuçlarından Olması (f1) %7.69”, “Duygu ve Davranışın Kontrolü” temasının sırasıyla; “Optimum Duygu – Davranış Durumu (f6)%66.66”, “Davranışın Oluşumunda Rakibin Tepkilerinin Önemli Olması (f2)%22.22” ve “Verilebilecek Zararlardan Kaçınılması (f1)%11.11”, “Beklenti” temasının sırasıyla; “Her Daim Kazanan Taraf Olunması (f5)%55.55” ve “Özeleştirisi (f4)%44.44” ve son olarak “Eğitimci Rol” temasının sırasıyla; “Rehberlik Etme (f3)%60” ve

“Model Olma (f2)%40” kodlarından oluştuğu görülmektedir. Ayrıca Tablo 2’de ilgili tema ve kodları desteklemek için katılımcılardan doğrudan alıntılanan örnek ifadeler yer verilmiştir.

Tablo 3. Beden eğitimi öğretmenlerinin okullar ve iller arası spor turnuvalarında maddi değerlerin mi / manevi değerlerin mi daha önemli olduğuna yönelik düşüncelerine ilişkin bulgular

Tema	Kod	Katılımcılar	F	%	Örnek İfadeler
Manevi Değer	İstenmeyen Davranışlarla Karşılaşılması	Ö3,Ö5, Ö16,Ö19	4	26.66	Okul spor müsabakalarında manevi değerlerin daha önemli olduğunu düşünüyorum. Öğrencilere maddi değerlerin önemli olduğu fikri verilirse öğrenciler karşılarındaki rakiplerini düşman gibi görme durumları olabiliyor. Müsabakaların bitiminde istenilmeyen durumlarla karşılaşabiliyor (Ö16).
	Birlik ve Beraberlik Duygusunun Ön Planda Tutulması	Ö7,Ö8, Ö10	3	19.99	...Gelişim çağında ki öğrencilerin bu tür turnuvalara katılarak takım arkadaşları için mücadele etmeyi öğrenir kazandığında takım olmanın mutluluğunu kaybettiklerinde ise takım olamamanın üzüntünü paylaşmayı öğrenirler (Ö10).
	Önceliğin Öğrencinin Başarısı Olması	Ö17,Ö19	2	13.33	Şahsımın vereceği cevap bireysel ya da takım olarak katıldığım turnuvalarda öncelik verdiğim durum öğrencilerim başarısıdır. Bu başarı sonucunda turnuvanın öğrencilerime ne yönde olumlu duygu ve davranış kazandırdığıdır. Düzenlenen aynı zamanda katıldığım turnuvaların öğrenci üzerinde durulduğu durum manevi değerlerdir (Ö17).
	Zevk ve Heyecanın Her Şeyden Önemli Olması	Ö2	1	6.66	Bu tür konularda çocukların aldığı zevk, heyecan bende daha önemlidir. Yani kupa ve madalya sadece simgesel birer öğedir (Ö2).
	Sporun Gönül ve Fedakârlık İşini Olması	Ö4	1	6.66	Okullar arası veya iller arası spor turnuvalarında öğrencilerin kazandığı maddi hiçbir karşılık yoktur. Dolayısıyla bu işler gönül vermek ve bazen de her şeyden fedakârlık etmeyi gerektirir (Ö4)...
	Şampiyonluğun Yaşattığı Duygunun Para ile Satın Alınmaması	Ö12	1	6.66	Okullar arası müsabakalarda yapılan turnuvalarda pek maddi bir değer olmaz olsa bile manevi duyguların, şampiyonluğun verdiği duyguyu hiçbir para ile satın alınamayacağını düşünüyorum (Ö12)...

Tablo 3. Beden eğitimi öğretmenlerinin okullar ve iller arası spor turnuvalarında maddi değerlerin mi / manevi değerlerin mi daha önemli olduğuna yönelik düşüncelerine ilişkin bulgular (devam)

Sarf Edilen Emeğin Diğer Koşulları Bastırması	Ö18	1	6.66	Okullar arası müsabakalarda kesinlikle manevi değerler daha önemlidir. Çünkü öğrenciler sportif faaliyetlere sadece bir etkinlik olarak katıldığı için herhangi bir maddi kazanç yoktur. Bu yüzden maddi değerler önemsizdir. Manevi değerlerin önemli olmasının nedeni de öğrenciler ortaya bir emek koyup aylarca çalışıp müsabakalara hazırlandıkları için o müsabakalarda okullarını ilçede, ilde veya Türkiye elemelerinde temsil etme fırsatı yakaladıkları için manevi değerler oldukça önemlidir (Ö18)...
Her Bireyin Karakter ve Ahlak Konusunda Model Olmasının Önemli Olması	Ö11	1	6.66	Tabi ki manevi değerleri göz ardı edemeyiz. Çünkü bizi biz yapan manevi değerlerimiz, geçmişimiz, kültürümüzdür... Maddiyat gelip geçer ama o yarışmada alacağınız bir şampiyonluk bir ömür konuşulacaktır beklide. Öğrencilerime vurgulayarak söylediğim hayat felsefem şudur: insan öz değerleri, karakteri, ahlakı ve benliğiyle her zaman çevresine, çocuklarına ve gelecek nesillere örnek olmalıdır. Eşek ölür kalır semeri, insan ölür kalır eseri (Ö11).
Simgesel Araçların Öğrencilerin Motivasyonunu Daha Fazla Artırması	Ö10	1	6.66	Bu tür turnuvalarda manevi değerler benim için daha önemlidir. Madalya, kupa, altın gibi manevi değerleri olan bu tür şeylerin sporcuların müsabakalarda mücadelesini artırması bakımından bir nevi motivasyondur (Ö10)...
Toplam		25	100	

Tablo 3. Beden eğitimi öğretmenlerinin okullar ve iller arası spor turnuvalarında maddi değerlerin mi / manevi değerlerin mi daha önemli olduğuna yönelik düşüncelerine ilişkin bulgular (devam)

	Para Olmadan Bu İşlerin Yürümemesi	Ö3,Ö8,Ö9, Ö18,Ö19	5	55.55	...Siz de biliyorsunuz para olmadan finansal destek olmadan bir yere kadar maneviyat sizi götürür. Alman milletinin bir sözü var bilmem bilir misiniz? Bir işe Türk gibi başla Alman gibi bitir. Sırf bu sözden bile anlaşılacaktır ki bir işe başlamak için maneviyat çok itici bir güç olabiliyor. Gençlerimizi müsabakalara hazırlarken öyle çok masraflarımız oluyor ki paranın nereye gittiğini anlama inanın çok zor oluyor. Sadece malzeme masrafları ile sınırlı kalmıyor işler. Gençlerin ulaşımı, yemek masrafı, kıyafet vs. birçok etken ön plana çıkıyor. Gerçekleri konuşuyoruz sonuçta. Para olmadan bu iş yürümüyor biliyorsunuz (Ö19)...
Maddi Değer	Para Ödüllü Turnuvaların İlgi Çekici Olması	Ö11	1	11.11	...Maddiyat artık çağımızın önemli görüldüğü bir değerdir. İnsanlar yaşamlarını devam ettirebilmeleri ve kaliteli yaşam sürdürebilmeleri için maddi olarak güçlü olmaları gerekmektedir. Anneler babalar çocuklarına iyi bir gelecek sağlayabilmek için hayatlarının büyük bir bölümünü çalışarak geçirmektedirler. Bu durum çocuklara da yansımış durumda artık. Bunun en iyi gören fark eden biz öğretmenleriz. Çünkü yeri geliyor biz öğretmenler anne babalardan çok çocuklarıyla zaman geçiriyoruz. Yani maddi ödüllü bir turnuva çocukların ilgisini daha çok çekmektedir (Ö11)...
	Turnuvaların Reklam ve Kar Elde Etmek İçin Desteklenmesi	Ö5	1	11.11	...Maddi değerler önemlidir spora önem verme insanların sporu desteklemesi maalesef ticari olarak reklam yapma ya da kar elde etme isteğinden kaynaklanmakta (Ö5)...
	Okul Yönetimlerinin Turnuvalara Katılımı Maddi Bir Yük Olarak Görmesi	Ö4	1	11.11	...Müsabakalara katılmak için gereken forma, spor malzemeleri, sporcuların yiyecek masrafları gibi ihtiyaçlar okul müdürlerinde karşılanmaktadır. Bu maddi yükümlülüğü karşılamakta zorlanan çoğu okul müdürleri müsabakalara katılımı ilgili Beden Eğitimi Öğretmenlerine zorluk yaşatmakta hatta müsabakalara katılım sağlanmaması konusunda telkinlerde bulunmaktadırlar (Ö4)...
	Okulun Elde Ettiği Başarının Hiçbir Zaman Önemsizmemesi	Ö15	1	11.11	...Her şeyden önce bu gibi turnuvalarda ortaya çıkan bencil değerlerdir. Bütün okulların müdürleri ve öğretmenleri dâhil okul başarısının kazanılmasına önem vermemektedir. Varsa yoksa okula maddi getirisi var mı sorusu? (Ö15) ...
	Toplam		9	100	

Tablo 3. Beden eğitimi öğretmenlerinin okullar ve iller arası spor turnuvalarında maddi değerlerin mi / manevi değerlerin mi daha önemli olduğuna yönelik düşüncelerine ilişkin bulgular (devam)

Bütünlük	Maddi ve Manevi				Bu iki değer birbirine baskın gelme durumu
	Değerlerin	Ö1,Ö6,Ö11,	5	100	olacağını düşünmüyorum. Öğrenci sahaya çıkarken
	Ayrılmaz Bir	Ö13,Ö14			istiyor ki güzel bir forma ve tam teçhizatla çıkayım.
	Parça Olması				Diğer yandan öğrencinin moduna iyi girebilmelisiniz
					ki sahada tam performansını verebilsin. Buda sağlam
					bir psikoloji sağlam manevi değerlerle mümkün (Ö1).
		Toplam	5	100	
Engel	Turnuvalara				...Öğrencilerin müsabakalara katılmaları konusunda
	Katılım				kendilerinin yaşadıkları şahsi sorunlardan en büyüğü
	Sağlanmaması	Ö4	1	100	ise okulun diğer branş öğretmenlerinin çıkardığı
Konusunda				zorluklardır. Müsabakalara giden öğrencilere	
Öğrencilerin				kaçırdıkları dersler konusunda telafi eğitimi yapmak	
Tehdit Edilmesi				istemeyen, hatta müsabaka nedeni ile girilemeyen	
				yazılıların tekrarlanmayacağını ya da tekrar edilen	
				yazılının daha zor olacağını söyleyerek öğrencinin	
				müsabakalara gitmesi önlenmeye çalışılmaktadır	
					(Ö4)...
		Toplam	1	100	

Tablo 3 incelendiğinde beden eğitimi öğretmenlerinin okullar ve iller arası spor turnuvalarında maddi değerlerin mi / manevi değerlerin mi daha önemli olduğuna yönelik görüşlerinin “Manevi Değer (f25)”, “Maddi Değer (f9)”, “Bütünlük (f5)” ve “Engel (f1)” temaları altında toplandığı, “Manevi Değer” temasının sırasıyla; “İstenmeyen Davranışlarla Karşılaşılması Adına Çeşitli Manevi Değerlerin Öğrencilere Aşılması (f4)%26.66”, “Birlik ve Beraberlik Duygusunun Ön Planda Tutulması (f3)%19.99”, “Önceliğin Öğrencinin Başarısı Olması (f2)%13.33”, “Zevk ve Heyecanın Her Şeyden Önemli Olması (f1)%6.66”, “Sporun Gönül ve Fedakârlık İş Olması (f1)%6.66”, “Şampiyonluğun Yaşattığı Duygunun Para ile Satın Alınmaması (f1)%6.66”, “Sarf Edilen Emeğin Diğer Koşulları Bastırması (f1)%6.66”, “Her Bireyin Karakter ve Ahlak Konusunda Model Olmasının Önemli Olması (f1)%6.66” ve “Simgesel Araçların Öğrencilerin Motivasyonunu Daha Fazla Artırması (f1)%6.66”, “Maddi Değer” temasının sırasıyla; “Para Olmadan Bu İşlerin Yürümemesi (f5)%55.55”, “Para Ödüllü Turnuvaların İlgi Çekici Olması (f1)%11.11”, “Turnuvaların Reklam ve Kar Elde Etmek İçin Desteklenmesi (f1)%11.11”, “Okul Yönetimlerinin Turnuvalara Katılımı Maddi Bir Yük Olarak Görmesi (f1)%11.11”, ve “Okulun Elde Ettiği Başarının Hiçbir Zaman Önemsenmemesi (f1)%11.11”, “Bütünlük” temasının; “Maddi ve Manevi Değerlerin Ayrılmaz Bir Parça Olması (f5)%100” ve son olarak “Engel” temasının; “Turnuvalara Katılım Sağlanmaması Konusunda Öğrencilerin Tehdit Edilmesi (f1)%100” kodlarından oluştuğu görülmektedir. Ayrıca Tablo 3’te ilgili tema ve kodları desteklemek için katılımcılardan doğrudan alıntılanan örnek ifadeler yer verilmiştir.

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Tablo 2'deki bulgular incelendiğinde, beden eğitimi öğretmenlerinin beden eğitimi derslerinde ve spor müsabakalarında kazanma veya kaybetme durumunda öğrencilerinden; rakibe saygı, tokalaşma ve tebrik etme centilmenlik, kin beslememe ahlaklı olma, sözlü sataşmaya girmeme, hoşgörü ve rakibi küçümseme şeklinde sportif erdeme yönelik davranışta bulunmalarını bekledikleri tespit edilmiştir. İlâveten beden eğitimi öğretmenlerinin kazanma ve kaybetmenin doğal bir durum olduğu, kaybetmenin aslında uzun vadede kazanç sağlayacağı, sergilenen olumsuz davranışların da sporun içerisinde olan bir olgu olduğu ve gerçekleşecek olumlu ya da olumsuz durumların, taraflar tarafından kabullenilmesi şeklinde görüş bildirdikleri belirlenmiştir. Ayrıca beden eğitimi öğretmenleri kazanma ve kaybetme durumunda rakipler tarafından yaşanılacak sevinç ve üzüntünün kararında yaşanılmasının önemine değinmiş, rakip takımın sergileyecekleri davranışların bu davranışlara yönelik gösterilecek olumlu ya da olumsuz tepkilerin oluşumunda belirleyici bir faktör olduğunu, öğrencilerin kendilerine ve çevrelerine verecekleri zararlardan da kaçınmaları gerektiğini ifade ederek taraflar arasında duygu ve davranışların kontrol edilmesinin önemine vurgu yapmışlardır. Bunun dışında beden eğitimi öğretmenleri, öğrencilerinden her yarışmada kazanan taraf olmalarını ve kaybedilen bir yarışma var ise de özeleştiriyi yapmalarını ifade ederek beklentilerini dile getirmektedirler. Son olarak beden eğitimi öğretmenleri, öğrencilerin olaylar karşısında olumlu tepkiler verebilmesinin uzun vadede gerçekleşeceğine değinmiş, toplum tarafından beklenen davranış kazanımlarının daha etkin ve kolay bir şekilde gerçekleşebilmesi için öğretmenlerin öğrencilere model olmaları ve rehberlik etmeleri gerektiğini ifade ederek bu konuda eğitimci bir rol üstlenmenin de ayrıca önemli olduğu görüşündedirler.

Bireyler yaşamları boyunca karşı karşıya kaldıkları olaylar karşısında başarı ya da başarısızlıkla sonuçlanan durumlar ile karşı karşıya gelmektedirler. Bireylerin bir olay karşısında sürekli başarı sağlama istekleri elbette her zaman doğal bir durum olarak karşılanmamalıdır. Çünkü mevcut hayat koşulları içerisinde sürekli başarı sağlayan ve hiç hata yapmayan tek bir insanın olduğu düşünülemez. Dolayısıyla sadece kazanma üzerine motive olmuş bireylerde hayati öneme sahip çeşitli sağlık sorunlarının da görülebileceği bir gerçektir. Bu bağlamda mevcut hayat şartları içerisinde, sürekli başarı sağlama ve kazanma düşüncesinin pek de sağlıklı bir tutum olmadığı kanısına varılabilir. Ancak bireyler ilk insanlık tarihinden bu yana yaşamlarını sürdürebilmek adına, hayatı bir yarış olarak görmekte ve bu yarışa kazanabilmek için de sürekli mücadele etmek zorunda kalmaktadırlar. Mücadeleler sonunda eğer bir zafer de kazanılmışsa bu durum bireylere mutluluk ve zevk verir. Dolayısıyla kazanmak ve kaybetmek olgularının hayatın bir parçası olduğu görülebilir. Ancak kazanma ya da kaybetme durumunun kalıcı bir yapıda olmadığı bilincinin bireylerin zihinlerine uygun yöntemler ile yerleştirilmesi gerekmektedir. Çünkü unutulmamalıdır ki bugünün kazananı dünün ya da yarının kaybedeni olabilir. Cumming, Smoll, Smith ve Grossbard çalışmalarında (2007) gençlerin bir yarışmada kazandıkları ya da kaybettikleri zaman bu durumlardan değerli dersler çıkarabileceğini, ancak bunun gerçekleştirilmesinin de gençler ile ilgilenen yetişkinlerin elinde olduğundan ve yetişkinlerin kaybetme ve kazanma duygusunu gençlerin zihinlerine sağlıklı bir şekilde yerleştirmeleri gerektiğini vurgulamışlardır. Ayrıca genç sporcuların tek amacının rakiplerini yenmek olduğunu düşünmemeleri, tersi durumda gençlerin kişisel gelişim potansiyellerini gerçekleştirme olasılıklarının azalacağını ifade edilmiştir (Cumming ve ark., 2007). Dolayısıyla

kazanmak kötü bir durum değil, ancak ne pahasına olursa olsun kazanmak ve kazanmak arasında önemli bir fark vardır. Örneğin okullar arası gerçekleştirilen bir spor yarışmasında bir takımın kazanması o takımda oynayan öğrencilerin gelişimleri üzerinde özgüven, özsaygı, stratejik düşünme becerileri, sosyal ve ahlaki gelişim vb. gibi birçok fayda sağlar. Ama bu öğrencilerin ne pahasına olursa olsun kazanma istekleri, onların severek yaptıkları işten zevk alamamalarına bile yol açabilir. Buradan hareketle bir yarışma sırasında kaybetmek aslında başarıya ulaşmanın formülüdür denilebilir. Çünkü birey, hatalar yaparak kaybettiği bir yarışma sonrasında tüm bu hatalarından bir ders çıkararak yeni şeyler öğrenir ve gelecek yarışmada kazanan taraf olma yolunda potansiyel bir aday haline gelir. Dolayısıyla bir yarışma sonrasında kaybeden taraf için şunu anlamak önemlidir. Bu bireyler hala deneyimledikleri durumlardan yeni şeyler öğrenip, yaptıkları işten zevk alabilirler. Bu bağlamda bu bireylerin her zaman kazanmaları gerekmez çünkü her zaman kazanan tarafta yer alan bir birey kaybetmenin nasıl bir his olduğunu asla yaşayamaz. Bu durum, bir birey için çok önemli yaşam gerekliliklerini ve empatik düşünme becerilerini ortadan kaldırır. Sabock (1985)'a göre spor ortamları, bir öğrencinin dürüstlüğü, bütünlüğü ve etik davranışı öğrenmesi, ya da bir gencin nasıl sahtekâr veya ikiyüzlü olunacağını öğrenmesi için okuldaki en büyük fırsatlardan birini sağlayabilir (Sabock, 1985). Bu bilgiden hareketle okullar arasında yapılan spor etkinlikleri ya da beden eğitimi ve spor derslerinde öğrencilerin çok yönlü değer göstergeleri ile karşı karşıya kaldıkları ve burada deneyimledikleri davranışları hayatlarına da yansıttıkları, dolayısıyla spor ortamlarının; bu değerleri kazandırma da ve geleceğin yetişkinlerinin istenilen şekilde yönlendirilmesinde önemli bir rol üstlendiği söylenebilir. Bloom ve Smith (1996)'ın de ifade ettiği gibi spor ortamlarında bireyler; işbirliğini, kurallara itaat etmeyi ve disiplini ve hedef belirlemeyi gerçekleştirme adına öğrenme ortamları sağlar. Dolayısıyla okullar arası spora katılım yoluyla olumlu ahlaki sosyalleşmenin gerçekleşebileceği söylenebilir.

Gerçekten de özellikle okul çağındaki çocuklar açısından olaya bakıldığında çocuklar bir oyun oynarken sınıfın en iyisi olma çabasına girmektedir. Çünkü sınıfın en iyisi olma hissi çocuklara kendileri hakkında iyi bir his verir ve onları gururlandırır. Doğan, Güven ve Yıldız (2020) araştırmalarında, öğrencilerin müsabakalarda başarılar elde ettiğinde gururlandıkları, mutlu oldukları, millî duygularını arttırdıkları yönünde görüş bildirdiklerini tespit etmişlerdir (Doğan ve ark., 2020). Ancak unutulmamalıdır ki bir yarışmayı kaybeden bir çocuğun bu yarışmalara sürekli devam etme duygusu, ileriki yaşlarında, yaşamındaki olumsuz deneyimlerle başa çıkabilmesi için gerekli bir beceridir. Çocuklar yeni deneyimleriyle becerilerini geliştirip bir dahaki sefere başarı sağladıklarında, sadece sporda veya oyunda daha iyi olmazlar, aynı zamanda yeni bir şeyler öğrenirler. Yeni şeyler öğrenmek çocukların kendilerine olan özgüvenlerini, inançlarını artırır ve bu çocuklar yetenekleriyle gurur duymaya başlarlar. Tüm bu bilgiler ışığında kazanma ve kaybetme durumlarının aslında ayrılmaz bir bütün olduğu, iki durumunda abartılmadan yaşanıldığı zaman bireyler için yararlı sonuçlar doğuracağı söylenebilir.

Herşeye rağmen okul dönemindeki çocuk ve gençler için okullar arasında gerçekleştirilen spor etkinliklerinde çoğu zaman kazanmak; kendilerini kanıtlama ve takdir edilerek saygınlık kazanmaları anlamına gelir. Kaybetmek ise başarısızlık ve utanç duygusu yaşamalarına yol açar. Bu dönemde kazanan taraf kendi başarısından mutluluk duyarken rakibinin başarısız olmasından büyük bir zevk

alır. Bu zevk onu alay ederek rakibini küçümsemeye, rakibi ile fiziksel ya da sözlü sataşmalara girmeye, rakibine karşı kin beslemeye ve zafer sarhoşu olarak çevreye zarar vermeye kadar götürür. Bu durum aynı zamanda kaybeden taraf içinde gerçekleşmesi mümkün olan durumlardır. O yüzden olaya sadece kazanan tarafından bakmak yanlış bir düşünce olabilir. Dolayısıyla öğrenciler tarafından duygu ve davranışların kontrol edilmesi doğru bir uygulama olacak ve olumlu sonuçlar doğuracaktır denilebilir. Cumming ve ark. (2007) ve Case (2011) kazanmanın herşey olmadığını “her ne pahasına olursa olsun kazan” felsefesinin genellikle etik olmayan ve saldırgan davranışlara yol açarak özelde genç sporcuların ve genel olarak toplumun gelişimi ve refahı üzerinde olumsuz ve yıkıcı bir etkiye sahip olduğunu ifade etmişlerdir. Yine benzer bir şekilde Singleton (2003)’na göre de; rekabet sadece bir kazan-kaybet durumu olarak yaşandığında, öğrencilerin beden eğitimi derslerinden ahlaki açıdan eğitici herhangi bir fayda elde etme olasılıkları azalır. “Adil oyun” sadece oyun kurallarına bağlılık anlamına geldiğinde, sonuç etik olmayan öğrenci davranışı olabilir ve öğrencilerin fiziksel aktiviteye yabancılaşmasında artış olabilir. Adil oyunun, sadece haklara ve kurallara odaklanan bir adalet etiği olarak değil, sorumlulukları ve bir sosyal ilişkiler ağını vurgulayan bir özen etiği perspektifinden düşünülmesi gerektiğini ifade etmiştir. Şahin ve Dönmez (2014) yapmış oldukları çalışmada spor etkinlikleri boyunca öğrencilerin sergiledikleri olumsuz davranışlara ilişkin beden eğitimi öğretmenlerinin görüşlerinin; kavga, laf atma, yumruklaşma, sataşma, erkek öğrencilerin kız öğrencilere kendilerini kanıtlama çabası, çevreyi kirletme şeklinde olduğunu ifade etmişlerdir (Şahin ve Dönmez, 2014). Dolayısıyla araştırmanın sonuçlarından da yola çıkarak toplum tarafından yarışma sırası ve sonrasında öğrencilerden gösterilmesi beklenen; rakibe saygı duyma, sonuç ne olursa olsun rakip ile tokalaşma ve tebrik etme, centilmenlik gösterme, rakibe karşı kin beslememe, ahlaklı davranışlar içerisinde bulunma, sözlü ya da fiziksel sataşmalara girmeme, hoşgörülü davranma ve rakibi küçümsememe vb. şeklinde değerler bulunmaktadır. Silverman (1998)’da beden eğitimi ve spor ortamlarında öğrencilerden kurallara saygı, görevlilere ve onların kararlarına saygı, rakibe saygı, adil oyun ve özgüvenin korunması gibi davranışların gösterilmesini istemiş ve bunun sonucunda öğrencilerin bu durumu içselleştirerek ahlaki gelişimlerini artırdıklarını gözlemlemiştir. Karakullukcu ve Yıldız (2020) sporun hoşgörü, centilmenlik, empati, sorumluluk, kötü alışkanlıklardan koruma gibi değerleri kazandırdığını ifade etmişlerdir (Karakullukcu ve Yıldız, 2020). Aslında bu dönemdeki öğrenciler kazanma ve kaybetmenin doğal bir durum olduğunu anladıklarında, kaybetmeninde uzun vadede sahip olacakları yeni değer ve öğrenmeler açısından kendilerine kazanç sağlayacağını farkında olabilirler. İşte okul ortamlarında tüm bu kazanımlar beden eğitimi ve spor derslerinde beden eğitimi öğretmenleri tarafından öğrencilere rol model olarak ya da rehberlik ederek kazandırılabilir. Bailey (2006), Bailey, Armour, Kirk, Jess, Pickup, Sandford ve Education (2009), Coalter (2005), Vidoni ve Ward (2009) bu tür kazanımların sağlanmasının kolay olmadığını bu gelişim ve kazanımların gerçekleştirilmesinin beden eğitimi öğretmenlerine bağlı olduğunu ifade etmişlerdir. Örneğin Bailey (2006) beden eğitimi ve spora katılımın; çocuğun sosyal gelişimine olumlu katkıda bulunma derecesinin, öğretmenlerin çocuklar ile yaptığı eylem ve etkileşimlere bağlı olduğuna işaret etmiştir (Bailey, 2006). Buradan hareketle spor ortamlarında beden eğitimi öğretmenlerinin görevinin sonuç ne olursa olsun öğrencileri desteklemek olduğu, eğer kaybedilen bir yarışma varsa da öğrencilerin özeleştirii yapmalarını sağlayarak buradan ders çıkarmalarını sağlamak olduğu söylenebilir. Sonuç olarak beden eğitimi öğretmenleri spor ortamlarında eğitimci bir rol üstlenerek herşeyin kazanmak olmadığı bilincinde olmalı ve bu bilinci öğrencilere aşılıp öğrencilerinin

sosyal ve ahlaki davranışlarının gelişimine katkı sağlamalıdır. Çünkü beden eğitimi ve spor dersleri ile öğrenciler grup bütünlüğü, azim, saygı, sorumluluk, disiplin, kurallara itaat, spor ahlakı gibi değerleri kazanırlar. Bunun yanında beden eğitimi ve spor dersleri kapsamında gerçekleştirilen etkinliklerde öğrenciler en önemlisi kazanma ve kaybetme duygusunu yaşamayı ve bunu kabullenmeyi öğrenir. Bailey (2006), Bailey ve ark. (2009), Hedstrom ve Gould (2004) çalışmalarında, beden eğitimi dersleri ve okul sporlarının öğrencilerin ahlaki ve sosyal gelişimine katkısını irdeleyen çalışmaları gözden geçirmişler, bu çalışmaların sonuçlarının çoğunlukla; fair play, sportmenlik, kişisel sorumluluk ve ahlaki muhakeme gibi olumlu değerler üzerinde fikir birliğine vardıklarını belirtmişlerdir. Vidoni ve Ward (2009) beden eğitimi öğretmeni tarafından adil oyun öğretiminin kullanılmasının, bir beden eğitimi sınıfındaki öğrencilerin sosyal becerilerinin gelişimine katkıda bulunduğunu ifade etmişlerdir. Benzer şekilde, Mouratidou, Goutza ve Chatzopoulos (2007) lise öğrencilerinin mevcut ahlaki muhakemelerinin beden eğitimi derslerine maruz kaldıktan sonra daha da geliştiği sonucuna varmışlardır. Jacobs, Knoppers ve Webb (2013) beden eğitimi derslerinin öğrencilerin sosyal ve ahlaki gelişimine katkıda bulunduğuna değinmiş, ancak beden eğitimi derslerinin bu potansiyeli gerçekleştirilmede beden eğitimi öğretmenlerine ihtiyaç duyduğunu ve beden eğitimi öğretmenlerinin öğrencileri destekleyerek aynı zamanda uygun davranışlarla öğrencilere örnek oluşturmaları gerektiğini ifade etmişlerdir. Martinek, Schilling ve Johnson, (2001), Wandzilak, Carroll ve Ansoerge, (1988) öğrencilere olumlu rol model olan antrenörlerin, sınıf veya spor ortamlarında sorumluluk değerlerinin uygulanmasını kolaylaştırmaya yardımcı olduğunu öne sürmüşlerdir (Martinek ve ark., 2001; Wandzilak ve ark., 1988). Rekabetli geçen yarışma ortamlarında toplum tarafından kabul görmüş değerlerin sergilenmesi elbette kolay değildir. Ancak yetenekli, iyi eğitimli öğretmenler ya da antrenörler aracılığıyla bu davranışların sergilenmesi elbette kolaylaşacaktır. Çünkü sporcular spor ortamlarında zor durumlar ile karşı karşıya kaldıklarında çoğu zaman uygun tepkiler vermek için antrenörlerine ya da öğretmenlerine bakarak tepki verirler.

Tablo 3'teki bulgular incelendiğinde, beden eğitimi öğretmenlerinin okullar ve iller arası spor turnuvalarında maddi değerlerin mi / manevi değerlerin mi daha önemli olduğuna yönelik görüşlerinde beden eğitimi öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun; öğrencilerin karşılarındaki rakiplerini düşman gibi görmemeleri gibi istenmeyen davranışlarla karşılaşmaması adına çeşitli manevi değerlerin öğrencilere aşılması, özellikle gelişim çağındaki öğrencilerin bu tip turnuvalara katıldığında ekibi için mücadele etmeyi öğrenmeleri bakımından birlik ve beraberlik duygusunun ön planda tutulması, spor etkinliklerinin öğrencilere kazandırdığı davranışlar ve yaşattığı duygular bakımından önceliğin öğrencinin başarısı olması ayrıca zevk ve heyecanın her şeyden önemli olması gerektiği, okullar arası turnuvalarda çoğu zaman maddi kazancın da olmadığı düşünüldüğünde bu platformlarda yapılan etkinliklerin gönül işi olması ve fedakârlık gerektirmesi dolayısıyla bu aşamada elde edilen başarı veya duygunun da para ile satın alınamayacağı, bu bağlamda sarf edilen emeklerin diğer koşulları bastıracağı, her bireyin karakter ve ahlak konusunda model olmasının önemli olduğu ve son olarak madalya, kupa, altın gibi manevi değer taşıyan simgesel araçların öğrencilerin motivasyonunu daha fazla artırdığı şeklinde manevi değerlerin daha ön planda tutulmasına yönelik görüş bildirdikleri tespit edilmiştir. Bunun dışında beden eğitimi öğretmenlerinin bir diğer kısmının; turnuvalar büyük bir maddi yük oluşturduğundan, okul yönetimlerinin bu tip turnuvalara katılıma sıcak bakmadığı, dolayısıyla bu tip etkinliklere katılımın para olmadan yürümeyeceği eğer bir kazanç

yoksa okulun elde ettiği başarının hiçbir zaman önemsenmeyeceği son olarak da bu turnuvalara verilen desteğinde ticari olarak reklam yapma ya da kar elde etme amaçlı olduğu şeklinde maddi değerlerin daha ön planda tutulmasına yönelik görüş bildirdikleri belirlenmiştir. Ayrıca beden eğitimi öğretmenlerinin diğer bir kısmının; maddi ve manevi değerlerin ayrılmaz bir parça, bir bütün olduğunu ifade ettikleri ve son olarak da turnuvalara katılım sağlanmaması konusunda öğrencilerin tehdit edilmesine yönelik de bir engelleme olduğu şeklinde görüş bildirdikleri tespit edilmiştir.

Genel olarak değer kavramının milletlerin sahip olduğu; millî, kültürel, ekonomik, sosyal vb. alanlardaki maddi ve manevi anlamdaki tüm öğelerin bütününe ifade ettiği düşünüldüğünde bu değerlerin birbirinden ayrılmaz bir parça olduğu anlaşılacaktır. Bir bireyin yaşamını başından sonuna sahip olduğu maddi ve manevi değerler belirler. Ancak bu tip değerlerin hangisinin bireyler tarafından benimsenip uygulamaya yansıtılacağı bireysel farklılıklara ve yaşadığı kültüre göre değişecektir denilebilir. Spor etkinlikleri yolu ile maddi ve manevi değerleri öğrenmek ve öğretmek mümkündür. Çünkü spor çok yönlü değerleri bireylere aşılama evrensel bir çerçeve sağlama gücüne sahiptir. Böylece spor etkinlikleri yolu ile bireylere birlik ve beraberlik, güven, liderlik becerileri, saygı, sevgi, hoşgörü, barış, vicdan, ahlak vb. gibi manevi değerler, ayrıca para kazanıp ihtiyaçları giderme gibi maddi değerler kazandırılabilir.

Yıldız ve Karakullukçu (2019)'da sporun insanlarda; yardımlaşma, disiplin, saygı, azim, özgüven, birlik ve beraberlik, hoşgörü, centilmenlik, sorumluluk, fedakarlık, empati, vicdan, özveri ve sabır gibi manevi değerleri geliştirdiğini tespit etmişlerdir. Başka çalışmalarda da sporun ana görevlerinin; sağlık seviyesinin sürekli iyileştirilmesi, bireylerin fiziksel ve ruhsal gelişiminin sağlanması, toplumun ekonomik ve sosyal gelişiminin desteklenmesi olduğu görülmektedir (Bulicz ve Murawow 2003, Alexandr, Sergij ve Olena 2016; Cale ve Harris 2009). Ennis (1999), Ennis, Cothran, Davidson, Loftus, Owens, Swanson ve Hopsicker (1997) ve Ennis, Solmon, Satina, Loftus, Mensch ve McCauley (1999) sporun bireysel ve sosyal sorumluluğu, çatışma ve müzakere becerilerini, bir topluluğa ait olma duygusunu geliştirebileceğini, Miller, Bredemeier ve Shields (1997); sporun ayrıca olgunluk, ahlaki akıl yürütme, görev yönelimi, sosyal davranış ve sorumluluk geliştirmeye yardımcı olacağını belirtmişlerdir. Bunun yanı sıra, duygusal ve eğitimsel düzeyde çalışmalar yapan birçok araştırmacı da sporun duygusal denge için fırsatlar sağladığını, kişilerarası ilişkileri geliştirdiğini, akranlarla ilişkiler kurmayı kolaylaştırdığını, akademik gelişim için fırsatlar sağladığını (Larson, 2000; Smith, 2003), becerilerin yanı sıra benlik saygısı oluşturmaya da yardımcı olduğunu savunmuşlardır (McHale, Vinden, Bush, Richer, Shaw ve Smith, 2005).

Buradan hareketle okul ortamlarında öğrencilerin, beden eğitimi ve spor dersi kapsamında yapılan bir spor etkinliğine katılmasının, manevi anlamda öğrenebilecekleri en değerli yaşam becerilerinin kazanılmasına yol açacağı söylenebilir. Çünkü beden eğitimi ve spor etkinliklerinde öğrenciler bir takım olmayı öğrenirler. Bir takımın parçası olma düşüncesi; öğrencilere dostluk hakkında bilgi edinmeyi, etkinliklere katılırken birlik ve bütünlük içerisinde hareket etmeyi ve bu sayede de aralarında daha güçlü bağlar kurmayı öğretir. Dolayısıyla bu tip etkinliklerde her öğrenci belirledikleri hedefe ulaşmaları adına birlikte çalışma bilincine sahip olarak tek başına hiçbir başarının elde edilemeyeceğine inanır hale gelir. Yine Yıldız ve Bardakçı (2020) serbest zamanlarında basketbol

oynayan gençlerde yardımseverlik, özgüven, paylaşma, sportmenlik, başarı, saygı, dayanışma, hedef koyma, empati, çaba, iş birliği, stres yönetimi, dürüstlük, kurallara uyma, her zaman yapabileceğinin en iyisini yapma arzusu, sorumluluk alabilme, kazanma ve kaybetmenin doğru tanımı ve algılanması vb. değerlerin geliştiğini belirlemiştir (Bardakçı ve Yıldız, 2020). Dolayısıyla okul ortamında da öğrencilerin bu gibi değerleri kazanması formal ya da informal eğitim ile gerçekleştirilebilir. Formal açıdan beden eğitimi dersinde bahse konu olan değerlerin kazanılması kolaylaşabilir. Ancak öğrenciler bu değerleri kazanırken, öğretmenlerinin rol model olması da büyük bir öneme sahiptir. Çünkü öğrenciler; bir olay karşısında kendilerine yol gösterenleri izleyip, bu yol gösterenlerin tepkilerine göre davranışlarını şekillendirmektedirler. Yani beden eğitimi ve spor derslerinde öğrenciler; disiplin, azim, sorumluluk, spor ahlakı veya dayanıklılık gibi ilkeleri, öğretmenlerden veya kendisini yönlendiren diğer bireylerden uygun yönlendirme alarak iyi öğrendiğinde, toplumun varlığının yapı taşlarından biri olan değerlerin yaşatılmasına imkân sağlanacaktır. Buradan hareketle beden eğitimi öğretmenleri için önemli olanın öğrencilere değerleri ve becerileri öğretmek olduğu unutulmamalıdır. Bu bağlamda beden eğitimi ve spor derslerinde ya da spor etkinliklerinde beden eğitimi öğretmenlerinin öğrencilerinden; ellerinden gelenin en iyisini yapmaları, öğretmenler ve diğer öğrencilerle etkileşimlerini artırmaları, başarı arzusu, hedef belirleme, takım ile birlikte hareket etme, sevgi, özsaygı, disiplin, sorumluluk, spor ahlakı vb. gibi sportif erdeme yönelik değerleri benimseyip göstermelerini bekledikleri söylenebilir. Çünkü özellikle beden eğitimi ve spor derslerinde kendine inanan, hedef belirleyerek birlik olma ruhuyla hareket eden ve kendisi ile ilgili özsaygıya sahip öğrenciler; en iyiyi yapma, çekinmeden soru sorma, bir konuyu eleştirme ve gerektiğinde cevapları bulmak için daha çok çalışma, centilmenlik, disipline önem verme vb. gibi sportif erdeme yönelik birçok değeri gerçekleştirebilirler. Yapılan bu açıklamanın aksine Behets (2001) okullarda verilen beden eğitimi ve spor derslerinde sosyal ve duyuşsal alanlardaki hedeflere yüksek öncelik verildiğini, disipline hakim olma gibi değerlerin öğretimine öncelik verilmediği şeklinde görüş bildirmiştir. Dolayısıyla öğrencilerin değer yapılarını anlamak öğretmenlerin derslerini ve alandaki deneyimlerini daha etkili bir şekilde yapılandırmasını sağlayabilir (Solmon ve Ashy, 1995). Sonuç olarak beden eğitimi ve spor derslerinin eğitim ve öğretim faaliyetleri kapsamında önemli bir yere sahip olduğu, bu ders kapsamında beden eğitimi öğretmenlerinin öğrencilerden göstermelerini beledikleri değerlerin de manevi değerler çerçevesinde toplandığı söylenebilir.

Sporunda son dönemlere bakıldığında, sporun fonksiyonları ile paydaşların beklentileri arasındaki ilişkinin çelişkiler ve karmaşıklıklar içeren bir yapıya büründüğü, spor ahlakının yozlaştığı gözlenmektedir (Yıldız ve Yıldız, 2020). Levental (2020) sporun profesyonelleşmesi ve ticarileşmesine bağlı olarak spora katılımın daha çok maddi olarak kazanç sağlama ihtiyacını karşıladığını vurgulamıştır. Dolayısıyla sportmenlik ve rekabetçiliğin bu birleşiminin, değerler ve işlevsellik arasında bir çatışma yarattığına dikkat çekmiştir (Levental, 2020). Bu bağlamda spor ortamlarında gösterilmesi beklenen değerlerin kişiden kişiye değiştiği söylenebilir. Bu araştırmada katılımcıların belirttiği gibi okul bağlamında gerçekleştirilen spor etkinliklerinin okula büyük bir maddi yük getirmesi münasebetiyle bu tip etkinlikler okul yönetimleri tarafından desteklenmemektedir. Çünkü okul yönetimleri için önemli olan bu etkinliklerin maddi anlamda okula kazandıracağı kazançlardır. Bu açıdan bakıldığında çeşitli bireyler ve kurumlar tarafından spor etkinliklerine gösterilen değerlerin farklılaştığı görülmektedir. Yani bu şekilde düşünceye sahip

olanlar için daha çok maddi değerler ön planda tutulmaktadır. Dolayısıyla okul yönetimleri tarafından bu tip etkinlikler ayrı bir sponsor bulunmaz ise desteklenmemekte ve okulun bu platformda kazanacağı başarı ön planda tutulmamaktadır. Bunun dışında okul yönetimleri ve diğer branş öğretmenleri beden eğitimi ve spor etkinliklere katılımı, öğrencilerin derslerden geri kalmamaları ve akademik başarılarının düşmemesi bahanesiyle engellemektedir. Aslında bunun tam aksine beden eğitimi derslerinin ve spor etkinliklerine katılımın öğrencilerin biliş ve akademik başarılarını artıracığı yönünde birçok araştırma mevcuttur (Yenal, Çamlıyer ve Saracaloğlu, 1999; Sibley ve Etnier, 2003; Hillman, Erickson ve Kramer, 2008; Tomporowski, Davis, Miller ve Naglieri, 2008; Trudeau ve Shephard, 2008; Fox, Barr-Anderson, Neumark-Sztainer ve Wall, 2010; Rasberry, Lee, Robin, Laris, Russell, Coyle ve Nihiser, 2011; Ardoy, Fernández-Rodríguez, Jiménez-Pavón, Castillo, Ruiz ve Ortega, 2014). Bulgular göstermektedir ki beden eğitimi ve spor etkinliklerine katılım; öğrencinin zevk ve heyecan duygusunu yaşamasına, sorumluluk almasına, disipline önem vermesine en önemlisi de birlikte hareket etme vb. manevi değerlerin öğrenilmesine yol açar. Bunun dışında spor etkinliklerinin gerçekleştirilmesi elbette bir maddi külfete sahiptir. Bu etkinlikler çok zaman aldığından amatör anlamda yapılsa dahi hem öğretmenlerin hem de öğrencilerin maddi bir beklenti içerisine girmelerine neden olmaktadır. Dolayısıyla araştırmadaki katılımcıların ifade ettiği gibi parasal faktörler olmadan da bu işlerin çok fazla ilerleme kaydedebileceği söylenemez. Bu bağlamda spor etkinliklerinde maddi değerlerin ön plana çıkması da normaldir. Çünkü maddi ve manevi değerleri birbirinden ayırmanın mümkün olduğu söylenemez.

Araştırma sonucunda, beden eğitimi öğretmenlerinin büyük bir kısmının beden eğitimi ve spor etkinliklerinde kazanma ve kaybetme durumlarında öğrencilerinden değer beklentilerinin fair-play'e yönelik değerler olduğu, diğer bir kısmının da öğrencilerinin her zaman kazanan tarafta olmalarını beklendikleri belirlenmiştir. Bunun dışında beden eğitimi öğretmenlerinin okullar ve iller arası spor turnuvalarında manevi değerlerin daha önemli olduğuna yönelik görüş bildirdikleri ancak hem maddi hem de manevi değerlerin ayrılmaz bir bütün olduğuna da değindikleri tespit edilmiştir.

5. ÖNERİLER

Beden eğitimi öğretmenlerinin, öğrencilere sporla ilgili stratejiler ve becerilerin yanı sıra sportif erdeme yönelik davranışları öğretmeleri ve öğrencilerden beklenen değerlerin gösterilmesi adına da olumlu rol model olmaları, beden eğitimi ve spor etkinliklerinde oluşan kaybetme durumlarında özellikle öğrencilerin özgüven kaybı yaşamamaları için beden eğitimi öğretmenlerinin, öğrencileri azarlamamaları ve kaybetmenin de hayatın bir gerçeği olduğu felsefesini öğrencilere aşılarmaları, beden eğitimi ve spor etkinliklere katılımın en büyük engellerinden olan maddi giderlerin karşılanması için Millî Eğitim Bakanlığı'nın bu konuyu gündeme alması önerilmektedir.

Açıklamalar

Sunulan çalışmayı herhangi bir kurum ve kuruluş desteklememiştir.

Yazar Katkıları

Çalışmaya tüm yazarlar eşit oranda katkı sağlamıştır.

Etik Beyan

Araştırmada dergi yazım kurallarına ve bilimsel araştırma ve yayın etiği kurallarına uyulmuştur. Araştırma ile ilgili doğabilecek her türlü ihlalde sorumluluk yazarlara aittir.

Çıkar Çatışması

Yazarlar çalışma ve yayımlanması konularında herhangi bir çıkar çatışması belirtmemiştir

KAYNAKÇA

Alexandr, A., Sergij, T., & Olena, O. (2016). Role of physical education on the formation of a healthy lifestyle outside of school hours. *Journal of Physical Education and Sport*, 16(2), 335-339. <https://doi.org/10.7752/jpes.2016.02054>

Altun, S. A. (2003). Eğitim yönetimi ve değerler. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 1(1), 7-17.

Ardoy, D. N., Fernández-Rodríguez, J. M., Jiménez-Pavón, D., Castillo, R., Ruiz, J. R., & Ortega, F. B. (2014). A physical education trial improves adolescents' cognitive performance and academic achievement: The EDUFIT study. *Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports*, 24(1), 52-61. <https://doi.org/10.1111/sms.12093>

Bailey, R. (2006). Physical education and sport in schools: A review of benefits and outcomes. *Journal of School Health*, 76(8), 397-401. <https://doi.org/10.1111/j.1746-1561.2006.00132.x>

Bailey, R., Armour, K., Kirk, D., Jess, M., Pickup, I., Sandford, R., & Education, B. P. (2009). The educational benefits claimed for physical education and school sport: an academic review. *Research Papers in Education*, 24(1), 1-27. <https://doi.org/10.1080/02671520701809817>

Bardakçı, O., & Yıldız, Ö. (2020). Rekreatif amaçlı basketbol oynayan gençlerin değer değişimlerine yönelik anne-baba görüşleri. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 14(2), 256-270.

Bardi, A., & Schwartz, S. H. (2003). Values and behavior: Strength and structure of relations. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 29(10), 1207-1220. <https://doi.org/10.1177/0146167203254602>

Behets, D. (2001). Value orientations of physical education preservice and inservice teachers. *Journal of Teaching in Physical Education*, 20(2), 144-154. <https://doi.org/10.1123/jtpe.20.2.144>

Berg B. L., & Lune H. (2019). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (Çev: A. Asım), Konya: Eğitim Yayınevi.

Bloom, G. A., & Smith, M. D. (1996). Hockey violence: A test of cultural spillover theory. *Sociology of Sport Journal*, 13(1), 65-77. <https://doi.org/10.1123/ssj.13.1.65>

Bulicz, E., & Murawow, I. (2003). *Human health and diagnostics: Health effects of motor activity*. Radom: Politechnica R.

Cale, L., & Harris, J. (2009). Fitness testing in physical education—a misdirected effort in promoting healthy lifestyles and physical activity?. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 14(1), 89-108. <https://doi.org/10.1080/17408980701345782>

Capel, S., Padaruth, S., & Ramkurrun, J. (2018). Value orientations of student physical education teachers studying on a diploma course in mauritius. *Journal of Education*, 9(1), 120-136.

Case, R. D. (2011). *A sportsmanship manual for youth and high school football coaches* (Master Thesis). Recreation, Parks and Tourism Administration at California State University, Sacramento. <https://hdl.handle.net/10211.9/1396>

Coalter, F. (2005). *The social benefits of sport. An overview to inform the community planning process*. Edinburgh: Sport Scotland.

Coombs-Richardson, R., & Tolson, H. (2005). A comparison of values rankings for selected American and Australian teachers. *Journal of Research in International Education*, 4(3), 263-277. <https://doi.org/10.1177/1475240905057805>

Creswell, J. W. (2018). *Nitel araştırma yöntemleri: Beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve deseni* (Çev: M. Bütün, & S. B. Demir). Ankara: Siyasal Yayıncılık.

Cumming, S. P., Smoll, F. L., Smith, R. E., & Grossbard, J. R. (2007). Is winning everything? The relative contributions of motivational climate and won-lost percentage in youth sports. *Journal of Applied Sport Psychology*, 19(3), 322-336. <https://doi.org/10.1080/10413200701342640>

Devine, C., & Telfer, H. (2016). Beden eğitimi ve spor neden değerlidir? (Çev: B. Gürpınar). İçinde J. Whitehead, H. Telfer, J. Lambert (Edt.) *Altyapı sporlarında ve beden eğitiminde değerler* (ss. 13-33). Ankara: Nobel Akademik.

Doğan, İ., Güven, Ö., & Yıldız, Ö. (2020). *Beden eğitimi dersinin öğrenciye kazandırdığı değerlerin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*. Ankara: Berikan Yayınevi.

Doğar, Y. (2019). İlköğretim okullarında beden eğitimi ve spor dersinin okutulmasında okul içi spor tesis, araç ve gereçlerin yeterlilikleri ve mahalli spor imkânlarından yararlanma durumu (Niğde örneği). *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 21(2), 70-80.

Ennis, C. D. (1999). Creating a culturally relevant curriculum for disengaged girls. *Sport, Education and Society*, 4(1), 31-49. <https://doi.org/10.1080/1357332990040103>

Ennis, C. D., Cothran, D. J., Davidson, K. S., Loftus, S. J., Owens, L., Swanson, L., & Hopsicker, P. (1997). Implementing curriculum within a context of fear and disengagement. *Journal of Teaching in Physical Education*, 17(1), 52-71. <https://doi.org/10.1123/jtpe.17.1.52>

Ennis, C. D., Solmon, M. A., Satina, B., Loftus, S. J., Mensch, J., & McCauley, M. T. (1999). Creating a sense of family in urban schools using the "Sport for Peace" curriculum. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 70(3), 273-285. <https://doi.org/10.1080/02701367.1999.10608046>

Fox, C. K., Barr-Anderson, D., Neumark-Sztainer, D., & Wall, M. (2010). Physical activity and sports team participation: Associations with academic outcomes in middle school and high school students. *Journal of School Health*, 80(1), 31-37. <https://doi.org/10.1111/j.1746-1561.2009.00454.x>

Glesne, C. (2013). *Nitel araştırmaya giriş*. (Çev: A. Ersoy, & P. Yalçınoğlu). Ankara: Anı Yayıncılık.

Gürbüz, S., & Şahin, F. (2018) *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Hedstrom, R., & Gould, D. (2004). *Research in youth sports: Critical issues status*. A project conducted for the Citizenship Through Sports Alliance, Kansas City, Mo. <http://www.hollistonsoccer.org/wp-content/uploads/2014/05/CriticalIssuesYouthSports-2.pdf>

Hillman, C. H., Erickson, K. I., & Kramer, A. F. (2008). Be smart, exercise your heart: Exercise effects on brain and cognition. *Nature Reviews Neuroscience*, 9(1), 58-65. <https://doi.org/10.1038/nrn2298>

Jacobs, F., Knoppers, A., & Webb, L. (2013). Making sense of teaching social and moral skills in physical education. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 18(1), 1-14. <https://doi.org/10.1080/17408989.2011.621118>

Karakullukcu, O. F., Yildiz, O. (2020). Value perceptions of national boxers that study at physical education and sports department of universities. *International Journal of Educational Methodology*, 6(1), 153-160.

Karasar, N. (2008). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayınevi.

Kılınç, E. (2018). Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri. İçinde Ş. Arslan (Edt.) *Nitel araştırmada geçerlilik ve güvenilirlik* (ss. 147-161). Konya: Eğitim Yayınevi.

Kirschenbaum, H. (1995). *100 ways to enhance values and morality in schools and youth settings*. Massachusetts, USA: Allyn & Bacon Company.

Kuş, E. (2003). *Nitel-nitel araştırma teknikleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Larson, R. W. (2000). Toward a psychology of positive youth development. *American Psychologist*, 55(1), 170. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.55.1.170>

Levental, O. (2020). Built heritage or lost nostalgia: Israeli fans and the conservation of sports venues. *Israel Affairs*, 26(4), 573-588. <https://doi.org/10.1080/13537121.2020.1775938>

Martinek, T., Schilling, T., & Johnson, D. (2001). Transferring personal and social responsibility of underserved youth to the classroom. *The Urban Review*, 33(1), 29-45. <https://doi.org/10.1023/A:1010332812171>

McHale, J. P., Vinden, P. G., Bush, L., Richer, D., Shaw, D., & Smith, B. (2005). Patterns of personal and social adjustment among sport-involved and noninvolved urban middle-school children. *Sociology of Sport Journal*, 22(2), 119-136. <https://doi.org/10.1123/ssj.22.2.119>

Merriam, S. B. (2018). *Nitel araştırma: Desen ve uygulama için bir rehber*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. London: Sage Publications.

Miller, S. C., Bredemeier, B. J., & Shields, D. L. (1997). Sociomoral education through physical education with at-risk children. *Quest*, 49(1), 114-129. <https://doi.org/10.1080/00336297.1997.10484227>

Mouratidou, K., Goutza, S., & Chatzopoulos, D. (2007). Physical education and moral development: An intervention programme to promote moral reasoning through physical education in high school students. *European Physical Education Review*, 13(1), 41-56. <https://doi.org/10.1177/1356336X07072675>

Öztürk Kuter, F., & Kuter, M. (2012). Beden eğitimi ve spor yoluyla değerler eğitimi. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi: Teori ve Uygulama*, 3(6), 75-94.

Parashar, S., Dhar, S., & Dhar, U. (2004). Perception of values: A study of future professionals. *Journal of Human Values*, 10(2), 143-152. <https://doi.org/10.1177/097168580401000207>

Patton, M. Q. (2002). *Qualitative evaluation and research methods*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications Inc.

Păunescu, M., Gagea, G., Păunescu, C., & Pițigoi, G. (2013). The moral dimension of fair play in high-performance sport. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 92, 692-696. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2013.08.740>

Prysiashniuk, S., Tolubko, V., Oleniev, D., Parczevskyy, Y., Prontenko, K., Grihan, G., & Grihan, O. (2018). The influence of physical activities on biological age parameters of the first-year female students from the special medical department. *Journal of Physical Education and Sport*, 18(2), 561-564. <https://doi.org/10.7752/jpes.2018.02081>

Punch, K. F. (2005). *Sosyal araştırmalara giriş*. (Çev: D. Bayrak, H. B. Arslan, & Z. Akyüz). Ankara: Siyasal Kitabevi.

Rasberry, C. N., Lee, S. M., Robin, L., Laris, B. A., Russell, L. A., Coyle, K. K., & Nihiser, A. J. (2011). The association between school-based physical activity, including physical education, and academic performance: A systematic review of the literature. *Preventive Medicine*, 52, 10-20. <https://doi.org/10.1016/j.ypmed.2011.01.027>

Roulston, K. (2010). *Reflective interviewing: A guide to theory and practice*. London: Sage Publications.

Sabock, R. J. (1985). *The coach*. Champaign, IL: Human Kinetics Publishers.

Schwartz, H. S., & Bilsky, W. (1987). Toward a universal psychological structure of human values. *Journal Personality and Social Psychology*, 53(3), 550-562. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.53.3.550>

Schwartz, S. H. (1994). Are there universal aspects in the structure and contents of human values. *Journal of Social Issues*, 50(4), 19-45. <https://doi.org/10.1111/j.1540-4560.1994.tb01196.x>

Shank, G. D. (2006). *Qualitative research: A personal skills approach*. Upper Saddle River, NJ: Pearson Merrill Prentice Hall.

Sibley, B. A., & Etnier, J. L. (2003). The relationship between physical activity and cognition in children: A meta-analysis. *Pediatric Exercise Science*, 15(3), 243-256. <https://doi.org/10.1123/pes.15.3.243>

Silverman, S. (1998). Can moral development be promoted in physical education?. *Journal of Physical Education, Recreation & Dance*, 69(5), 6-16. <https://doi.org/10.1080/07303084.1998.10605543>

Simon, R. L. (2003). Sports ethics: An anthology. In J. Boxill (Eds), *Sports, relativism, and moral education* (pp. 15-28). USA: Blackwell Publications.

Singleton, E. (2003). Rules? Relationships?: A feminist analysis of competition and fair play in physical education. *Quest*, 55(2), 193-209. <https://doi.org/10.1080/00336297.2003.10491799>

Smith, A. L. (2003). Peer relationships in physical activity contexts: A road less traveled in youth sport and exercise psychology research. *Psychology of sport and Exercise*, 4(1), 25-39. [https://doi.org/10.1016/S1469-0292\(02\)00015-8](https://doi.org/10.1016/S1469-0292(02)00015-8)

Solmon, M. A., & Ashy, M. H. (1995). Value orientations of preservice teachers. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 66(3), 219-230. <https://doi.org/10.1080/02701367.1995.10608836>

Svendsen, A. M. (2014). Get moving! A comparison of ideas about body, health and physical activity in materials produced for health education in the Danish Primary School. *Sport, Education and Society*, 19(8), 1014-1033. <https://doi.org/10.1080/13573322.2012.735651>

Şahin, M., & Dönmez, B. (2019). 19 Mayıs Atatürk'ü Anma, Gençlik ve Spor Bayramı hakkında beden eğitimi öğretmenlerin görüşleri. *Millî Eğitim Dergisi*, 44(202), 193-214.

Teddlie, C., & Tashakkori, A. (2009). *Foundations of mixed methods research: Integrating quantitative and qualitative approaches in the social and behavioral sciences*. London: Sage Publications.

Tomprowski, P. D., Davis, C. L., Miller, P. H., & Naglieri, J. A. (2008). Exercise and children's intelligence, cognition, and academic achievement. *Educational Psychology Review*, 20(2), 111-131. <https://doi.org/10.1007/s10648-007-9057-0>

Trudeau, F., & Shephard, R. J. (2008). Physical education, school physical activity, school sports and academic performance. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, 5(1), 1-12. <https://doi.org/10.1186/1479-5868-5-10>

Veugelaers, W., & Vedder, P. (2003). Values in teaching. *Teachers and Teaching*, 9(4), 377-389. <https://doi.org/10.1080/1354060032000097262>

Vidoni, C., & Ward, P. (2009). Effects of fair play instruction on student social skills during a middle school sport education unit. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 14(3), 285-310. <https://doi.org/10.1080/17408980802225818>

Wandzilak, T., Carroll, T., & Ansorge, C. J. (1988). Values development through physical activity: Promoting sportsmanlike behaviors, perceptions, and moral reasoning. *Journal of Teaching in Physical Education*, 8(1), 13-22. <https://doi.org/10.1123/jtpe.8.1.13>

Yenal, T. H., Çamlıyer, H., & Saracaloğlu, A. S. (1999). İlköğretim ikinci devre çocuklarında beden eğitimi ve spor etkinliklerinin motor beceri ve yetenekler üzerine etkisi. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 4(3), 15-24.

Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yıldız, Ö., & Karakullukçu, Ö. F. (2019). Profesyonel futbolcuların değer eğilimleri. İçinde A. Öztürk, E. Karaçar, O. Yılmaz (Edts.), *Spor ve rekreasyon araştırmaları kitabı-2* (ss. 162-176). Konya: Çizgi.

Yıldız, Ö., & Özbay, G. (2013). Beden eğitimi dersi öğrenci değer yönelimi ölçme aracının geliştirilmesi. *International Journal of Eurasia Social Sciences*, 4(11), 28-42.

Yıldız, Ö., & Yıldız, M. (2020). Futbol hakemlerinin sporun ahlaki iklimine ilişkin görüşleri. *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 357-378.

Makale Geliş : 05.02.2022

Makale Kabul : 29.04.2022

Açık Erişim Politikası

Bu eser Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır. <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.tr>